

Najvyšší súd

Slovenskej republiky

7 Cdo 93/2011

7 Cdo 99/2011

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **P. K.** bývajúceho v B.B., proti odporkyni **Slovenskej republike – Ministerstvo financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 5, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11 C 8/2008, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. júna 2010 sp. zn. 4 Co 377/2009 a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 21. apríla 2011 sp. zn. 14 Co 138/2011, takto

r o z h o d o l:

Dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 21. apríla 2011 sp. zn. 14 Co 138/2011 **o d m i e t a.**

Konanie o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. júna 2010 sp. zn. 4 Co 377/2009 zastavuje.

Odporkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 22. apríla 2009 č. k. 11 C 8/2008 – 218 návrh navrhovateľa na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) zamietol a odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Uviedol, že

7Cdo 99/2011

7 Cdo 93/2011

pokiaľ sa navrhovateľ domáhal náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť nezákonnými rozhodnutiami Daňového úradu II Banská Bystrica uvedenými pod bodom I. odôvodnenia rozsudku pre priznanie takéhoto nároku nesplnil (formálne) predpoklady v zmysle § 3 ods. 1 a § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. (nepodal opravný prostriedok a nepreukázal ani existenciu dôvodu hodného osobitného zreteľa , ktorý by mu bol v tom bránil). Proti rozhodnutiam uvedeným pod bodom II. odôvodnenia rozsudku nebolo prípustné odvolanie z dôvodu, že ako rozhodnutia výlučne procesného charakteru nezakladali , nemenili alebo nerušili oprávnenia a povinnosti navrhovateľa , neboli nimi dotknuté jeho práva a právom chránené záujmy a ani neboli zrušené pre nezákonnosť. Okrem uvedených formálnych predpokladov neboli splnené materiálne predpoklady vzniku nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. Rozhodnutiami Daňového úradu II Banská Bystrica (označenými pod bodmi I. a II.) , napriek jeho chybnému postupu pri započítaní daňového preplatku na daň z obratu , navrhovateľovi škoda nevznikla (nedošlo k duplicitnému plneniu daňových povinností). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľa rozsudkom zo 16. júna 2010 sp. zn. 4 Co 277/2009 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny (§ 219 O. s. p.) potvrdil a odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V plnom rozsahu sa stotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu (vychádzajúcim zo správne zisteného skutkového stavu) a jeho odôvodnením , na ktoré v podrobnostiach poukázal. Dodal , že jednou zo základných zásad daňového konania je zásada zákonnosti (§ 2 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. v znení neskorších predpisov). Daňový úrad II Banská Bystrica postupoval v súlade so zákonom , keď započítal preplatok na dani z pridanej hodnoty a dani z príjmov fyzických osôb na daň z obratu a keď pri zistení vlastných omylov vydal rozhodnutia o ich oprave. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal (prvé) dovolanie navrhovateľ. Navrhol tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietal odňatie mu možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) postupom odvolacieho súdu , ktorý vec prejednal bez nariadenia pojednávania. Tiež namietal nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočne zistený skutkový stav čo viedlo k vydaniu nesprávneho rozhodnutia.

7Cdo 99/2011

7 Cdo 93/2011

Okresný súd Bratislava I uznesením z 21. februára 2011 č. k. 11 C 8/2008 – 272 neustanovil navrhovateľovi právneho zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie (§ 30 ods. 1 O. s. p.) z dôvodu nesplnenia oboch predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O. s. p. , podľa ktorého na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov , ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Dospel k záveru, že priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov odôvodňujú uvedené osobné a majetkové pomery navrhovateľa (splnil prvú podmienku) . Vzhľadom na to, že návrh navrhovateľa bol v celom rozsahu zamietnutý ako nedôvodný , ktoré rozhodnutie odvolací súd potvrdil , je zjavné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Preto dospel k záveru, že navrhovateľ súčasne nesplnil druhú podmienku pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Tým neboli splnené podmienky ani pre ustanovenie mu zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie v zmysle § 30 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľa uznesením z 21. apríla 2011 sp. zn. 14 Co 138/2011 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne (§ 219 O. s. p.) potvrdil. Uviedol, že predmetom konania bol nárok navrhovateľa na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ nevyužil možnosť podať riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiam Daňového úradu II Banská Bystrica, špecifikovaným v bode I odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa , proti ktorým bol opravný prostriedok prípustný (navrhovateľ to ani nepoprel). Nepreukázal pritom existenciu žiadneho dôvodu hodného osobitného zreteľa , ktorý by ho zbavoval možnosti opravný prostriedok (proti údajne nezákonným rozhodnutiam) podať a tým dosiahnuť nápravu ním tvrdeného nezákonného postupu. Z formálneho hľadiska teda nebola splnená podmienka podľa § 3 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., bez splnenia ktorej nemožno nárok na náhradu škody vzniknutej nezákonným rozhodnutím priznať. Nečinnosťou navrhovateľa nedošlo k splneniu ani druhej formálnej podmienky v zmysle § 4 ods. 1 tohto zákona. Pokiaľ došlo ex offo k zrušeniu rozhodnutí daňového úradu , stalo sa tak z dôvodu, že správny orgán sám zistil pochybenia pri započítaní daňového preplatku na daň z obratu (nesprávny úradný postup) a preto súd v súvislosti s rozhodnutiami (uvedenými pod bodom I) neskúmal splnenie materiálnych predpokladov pre priznanie nároku na náhradu škody (nezákonnosť rozhodnutí, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi). V súvislosti s rozhodnutiami špecifikovanými

pod bodom II odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa poukázal na to, že proti nim nebolo prípustné odvolanie a nemohli mať vplyv na vznik škody v majetkovej sfére navrhovateľa a neboli ani pre nezákonnosť zrušené. Pretože rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým súd návrh zamietol, bolo potvrdené odvolacím súdom, (keď súdy dospeli k zhodnému záveru, že navrhovateľovi nemohol vzniknúť nárok na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb.) dospel k záveru, že prvostupňový súd správne vyhodnotil, že neboli splnené súčasne obe podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov vyplývajúce z § 138 ods. 1 O. s. p. a tým ani podmienky pre ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie. Námietku navrhovateľa, podľa ktorej mal súd prvého stupňa rozhodnúť samostatne o oslobodení od súdnych poplatkov, vyhodnotil ako nedôvodnú, lebo túto otázku v súvislosti s návrhom na ustanovenie zástupcu z radov advokátov súd rieši ako otázku prejudiciálnu (predbežnú). Za nedôvodnú vyhodnotil aj námietku týkajúcu sa nenariadenia pojednávania odvolacím súdom vo veci samej.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal (druhé) dovolanie navrhovateľ. Navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci v otázke splnenia aj druhej podmienky (že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva) pre ustanovenie mu zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie v zmysle § 30 O. s. p. Trval preto na jeho ustanovení (konkrétne ustanovení Mgr. M. H.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolania podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti, teda či sú splnené podmienky dovolacieho konania.

Pokiaľ ide o dovolanie navrhovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 21. apríla 2011 sp. zn. 14 Co 138/2011 aj keď navrhovateľ nemá právnické vzdelanie a nie je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), dovolací súd nepovažoval nedostatok povinného zastúpenia za prekážku, ktorá by bránila vydaniu rozhodnutia, ktorým sa dovolacie konanie končí. So zreteľom na dovolaním napadnuté rozhodnutie vychádzal z toho, že ak predmetom dovolacieho prieskumu má byť rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovievané žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle § 30 O. s. p. (ako je to v preskúmvanej

veci) , nemožno striktno trvať na splnení tejto podmienky, lebo v opačnom prípade by bol popretý nielen zámer, ktorý sledoval účastník konania podaním dovolania, ale tiež účel dovolacieho konania, v ktorom predmetom posúdenia má byť záver odvolacieho súdu o (ne) splnení podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov súdom (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. februára 2007 sp. zn. 2 Cdo 329/2006).

Dovolací súd z uvedeného dôvodu pristúpil k posudzovaniu procesnej prípustnosti dovolania proti tomuto uzneseniu krajského súdu napriek tomu, že dovolateľ bez právnického vzdelania nie je zastúpený advokátom.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu , ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o neustanovení zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie , má procesnú formu uznesenia. Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O. s. p. Prípustnosť dovolania podľa § 239 O. s. p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy, lebo nejde o uznesenie uvedené v § 239 ods. 1 písm. a/ a b/ prvá veta O. s. p. , ale ani o potvrdzujúce uznesenie patriace do niektorej z kategórií potvrdzujúcich uznesení vymenovaných v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p. Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. , proti ktorým je dovolanie prípustné, nemožno prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

So zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. , zaoberal sa dovolací súd aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z takýchto väd (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdov, nedostatku spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, o prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania

vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľ vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p. nenamietal a jej existenciu nezistil ani dovolací súd.

Z hľadiska prieskumu dovolacieho súdu čo do existencie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O. s. p. treba uviesť, že Občiansky súdny poriadok dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti s faktickým procesným postupom súdu, nie s jeho právnym posúdením určitej otázky (vrátane otázky splnenia podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov). Pokiaľ by sa aj prípadne súd pri rozhodovaní (posudzovaní tejto otázky) dopustil omylu v aplikácii práva, mal by jeho postup za následok (len) nesprávne právne posúdenie veci, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. Nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) je prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia. Súčasne treba na tomto mieste uviesť, že pokiaľ by aj súdy svoje rozhodnutie založili na nesprávnych skutkových zisteniach, ani to neznamená procesnú vadu konania v zmysle § 237 O. s. p. Nesprávne skutkové zistenie má za následok vydanie vecne nesprávneho rozhodnutia súdu, samo osebe ale nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p.

Pretože prípustnosť dovolania proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O. s. p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v § 237 O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa podľa ustanovenia § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný, odmietol.

Pokiaľ ide o dovolanie navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu zo 16. júna 2010 sp. zn. 4 Co 377/2009 dovolací súd dospel k záveru, že jeho preskúmaniu bráni procesná prekážka. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že dovolateľ nemá právnické vzdelanie a v zmysle

rozhodnutí súdov oboch nižších stupňov mu nebol ustanovený zástupca z radov advokátov. Napriek tomu žiadneho advokáta nesplnomocnil zastupovaním v dovolacom konaní.

Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 2 O. s. p. ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Nedostatok právneho zastúpenia dovolateľa advokátom podľa § 241 ods. 1 druhá veta O. s. p. je odstrániteľným nedostatkom podmienky konania . Pokiaľ však dovolateľ napriek poučeniu podľa § 241 ods. 1 O. s. p. o povinnom právnom zastúpení v dovolacom konaní uvedený nedostatok neodstránil (nepredložil plnomocenstvo pre advokáta na zastupovanie v dovolacom konaní) , tak svojím procesným postupom spôsobil, že v dovolacom konaní pre tento nedostatok nie je možné pokračovať a dovolacie konanie treba zastaviť podľa § 243c O. s. p. v spojení s § 104 ods. 2 O. s. p.

Vzhľadom na uvedený nedostatok podmienky dovolacieho konania , ktorý pre nečinnosť dovolateľa zostal neodstránený, Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. júna 2010 sp. zn. 4 Co 377/2009 zastavil. So zreteľom na zastavenie dovolacieho konania sa nezaoberal otázkou procesnej prípustnosti dovolania (ani vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu).

Navrhovateľ z procesného hľadiska zaviniť, že sa konanie o jeho prvom dovolaní muselo zastaviť a jeho druhé dovolanie muselo odmietnuť a vznikla mu povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania odporkyni (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 146 ods. 2 O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky ale odporkyni nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože jej žiadne trovy tohto konania nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

7Cdo 99/2011

7 Cdo 93/2011

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. augusta 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta